

VAN MENS TOT MENS

LEDENORGAAN VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK 'HUMANITAS'
NUMMER 4 - VIJFTIENDE JAARGANG - OKTOBER 1967

REDACTIE MR. G. EBBELING EN H. VAN SCHAAIK
VERSCHIJNT VIJF MAAL PER JAAR

WELKOM CONGRESGANGER!

Dit nummer van 'Van Mens tot Mens' verschijnt vlak voor het tweejaarlijks congres van Humanitas. Een van de redenen waarom een congres nodig is, ligt in de omstandigheid, dat de wereld nu eenmaal verandert.

De wereld, dat is in ons geval: de Nederlandse samenleving die verandert en als het goed is veranderen wij mee, als persoon en als mensen met elkaar, die Humanitas vormen.

Echter: het is niet erg verstandig zonder meer mee te veranderen. Wij zijn geen drijfhout in een maalstroom, niet willoos overgeleverd aan de krachten om ons heen; wij zijn zelf één van de krachten, die meebepalen, wat er anders zal zijn en hoe het nieuwe er dan uit zal zien.

Op een congres hebben we de gelegenheid ons af te vragen, wat er zoal in de afgelopen jaren gebeurd is, hoe we ons daartegenover moeten opstellen en van welke uitgangspunten wij — als factor in het krachtenveld — ons aandeel in de verdere ontwikkeling kunnen leveren.

Het zou in strijd zijn met een goede gang van zaken, indien ik in dit stukje op de discussies op het komende congres zou vooruit lopen. Een ieder heeft wel het grondwettelijk gewaarborgde recht zijn meningen en gevoelens door middel van de drukpers bekend te maken, maar de rechten zijn wel wat ongelijk verdeeld. Daarom: van mijn kant geen stellingname, maar wel een poging om iets aan te geven van de beweging die ik althans op dit moment zie in Nederland.

Op allerlei gebied zijn vaste opvattingen en overgeleverde standpunten ter discussie gesteld. Het gezag, van wie dan ook, tijdenlang aanvaard omdat het er was, wordt opnieuw kritisch getoetst op zijn bruikbaarheid als ordenend beginsel. De vraag wie te beslissen heeft over anderen, en met welk recht heeft geen eensluidend antwoord meer. Het optreden van de inmiddels weer van het tapijt verdwenen Provo's heeft in deze als een katalysator gewerkt.

In de structuur van ons politieke stelsel ritselt het van de nieuwe ideeën

en struikelt men over mensen van allerlei soort, die, hoe zeer zij onderling ook verschillen, in ieder geval dit gemeen hebben, dat zij iets anders willen. Een nieuwe partij als D'66 blijkt met een minimum aan leden een maximum aan aantrekkingskracht te hebben. Binnen een tot voor kort naar buiten toe hecht gezelschap als de K.V.P. discussieert men openlijk over ten minste vijf alternatieve mogelijkheden. Bij de PvdA vraagt men zich af of Nieuw of Oud Links of nog iets anders de koers moet bepalen. En dit is nog slechts een onvolledige aanduiding.

Op het godsdienstig erf ziet men navenante verschijnselen, op dit moment het duidelijkste bij de Rooms-Katholieken die in snel tempo buitenstaanders voorgoed de mogelijkheid ontnemen alle roomsen over één kam te scheren.

Dit laatste was al het geval bij alle mensen van Protestantse signatuur, van wie men schertsenderwijs wel eens heeft opgemerkt, dat zij de gevolgen ondervinden van de repeterende breuk van de Reformatie.

En temidden van dit alles en daardoor bepaald niet onberoerd gebleven, zien we op het terrein van het maatschappelijk werk steeds meer vormen van samenwerking en onderlinge toenadering ontstaan van vroeger zeer gescheiden organisaties, dwars door de grenzen van confessie en specialisatie heen.

Dit laatste heeft ongetwijfeld te maken met het verschijnsel, dat men wel de professionalisering van hulpverlening noemt. Dat wil zeggen, dat degenen die er hun beroep van maken anderen te helpen zich meer en meer baseren op een aantal uitgangspunten, die met dit helpen als zodanig te maken hebben en minder met de vraag of er een rechtstreeks verband bestaat tussen de diepste levensovertuiging en het concrete handwerk dat men verricht.

In dit licht bezien doen de statuten van Humanitas wonderlijk modern aan. Wij willen de ander tegemoet treden vrij van leerstelling, met als uitgangspunt de eerbiediging van de menselijke persoon en zijn recht op zelfbeschikking. Het staat bijna met zoveel woorden in de beroepscode van de maatschappelijk werker in Nederland geformuleerd.

Eén waarschuwing is hier echter op zijn plaats: we moeten ons niet laten verleiden tot de gedachte, dat wij dus niet aan herziening of verandering toe zijn. Misschien hebben we in Humanitas ons een tijdlang kunnen overgeven aan de illusie een voorsprong te hebben en misschien hadden we wel een voorsprong, maar een voorsprong die verstart, wordt een rem. Toen heel Europa al elektrische straatverlichting had, deed Londen het nog met gaslantaarns. Niet omdat men daar zo achterlijk was, maar omdat men voorlijk geweest was: zij hadden al gaslicht toen de rest van de wereld zich nog behield met walmende oliepitjes. Maar het kan verkeren, zei Brederode.

Laten we dus het komende congres ons duidelijk afvragen, wat de toekomst van het maatschappelijk werk in Nederland van ons vraagt.

G. EBBELING

COMMUNICATIE

tussen oud
en jong

HET LAATSTE WOORD

Het nog heel kleine kleindochtertje van mijn buurman stond voor het voortuintje naar me te kijken en voert de volgende conversatie met me:

'Wat doe je daar?'

'Gras knippen, heg knippen, onkruid wieden.'

'Al doende wip ik een grote blanke vette pier die uit de grond te voorschijn komt, met mijn schepje in het gras.'

'Ajekkie, een pier.'

'Pieren doen niks.'

'Waar is-t-ie nou gebleven, die pier?'

'Hij is door de heg naar de tuin van je opa gekropen.'

'Hij vindt het gras daar veel lekkerder.'

'Pieren eten geen gras.'

'Nee, maar 't kriebelt daar lekkerder.'

TUSSEN DE REGELS DOOR

Ik stond in de tram en luisterde naar de volgende conversatie tussen een meisje en een aanmerkelijk oudere vrouw:

'Dag mevrouw Willems!'

'Gunst Liekje, dag kind, hoe is het met jou?'

'Nou, goed hoor.'

'En met u.'

'Ook goed zullen we maar zeggen, ha, ha, ha; wat doe je tegenwoordig Liek.'

'Nou eigenlijk niks hè, ik ga volgende week trouwen.'

'O, kind, wat éniq, met wie?'

'Met Jan Piet.'

'Met Jan Piet? gut meid, ik wist niet eens dat je met 'm verloofd was.'

'Nee, eh, we gaan zo maar trouwen, hij was al verloofd.'

v. S.

EINDHOVEN,

Foto's welwillend afgestaan door Philips Persbureau

congresstad Humanitas '67

Wanneer u straks als congresdeelnemer Eindhoven binnenrijdt, dan ziet u een stad met zeer moderne woonwijken en gebouwen en daarnaast de nog dorpsachtig aandoende straatjes uit de oude wijken van vroegere dorpjes. Hoewel Eindhoven reeds in 1232 stadsrechten verkreeg is het tot aan het begin van de 20ste eeuw niet veel verder uitgegroeid dan tot een dorp dat nog geen 5000 inwoners telde. Met de komst van de grootindustrie begon ook de groei. In 1920 werden de gemeenten Eindhoven, Gestel en Blaarthem, Strijp, Woensel en Eckhardt, Tongelre en Stratum samengevoegd tot de huidige gemeente Eindhoven. Nu is het inwonertal de 180.000 gepasseerd en is ze de 5de stad van Nederland.

Door talrijke verwoestingen en plunderingen in het verleden bezit de stad nagenoeg geen historische bouwwerken. Tijdens de laatste oorlog werd een groot gedeelte van het winkelcentrum vernietigd. Moderne bouwwerken die u nu ziet zijn o.a. de Boerenleenbank, Philips-hoofdkantoor en Philipsvestiging Nederland, De Tech-

nische Hogeschool, Stadsschouwburg, station, postkantoor en diverse warenhuizen en hotels, enz.

De bevolkingssamenstelling op het moment van de telling in 1960 geeft de volgende cijfers:

Rooms-Katholiek	79,3 pct.
Nederlands-Hervormd	9,1 pct.
Gereformeerd	3,2 pct.
Overige kerken	1,9 pct.
Buitenkerkelijken	6,5 pct.

Humanitas heeft een afdeling met bijna 500 leden. De sectie gezinsverzorging heeft in totaal 12 medewerkers en voor het Algemeen Maatschappelijk Werk en leiding van de gezinszorg is een maatschappelijk werkster in dienst.

In oostelijk Noord-Brabant vervult Eindhoven een centrumfunctie met grote warenhuizen, banken, kantoren, enz. Het onderwijs, hoewel grotendeels katholiek, biedt een verscheidenheid van kleuter- tot technisch hoger onderwijs.

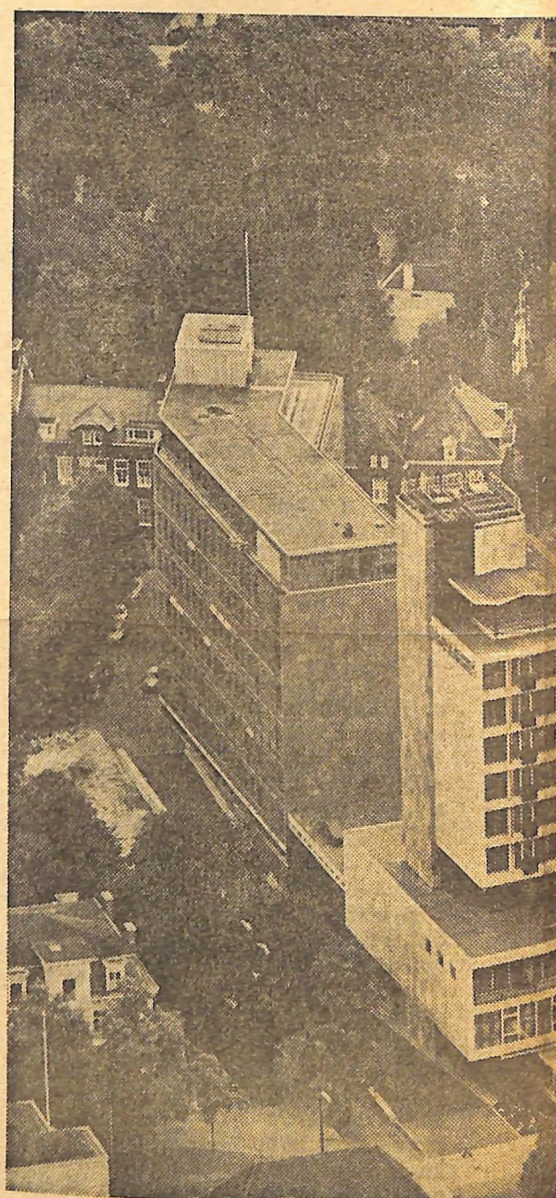
Cultureel kan de stad u een rijke variatie verschaffen (concerten, caba-

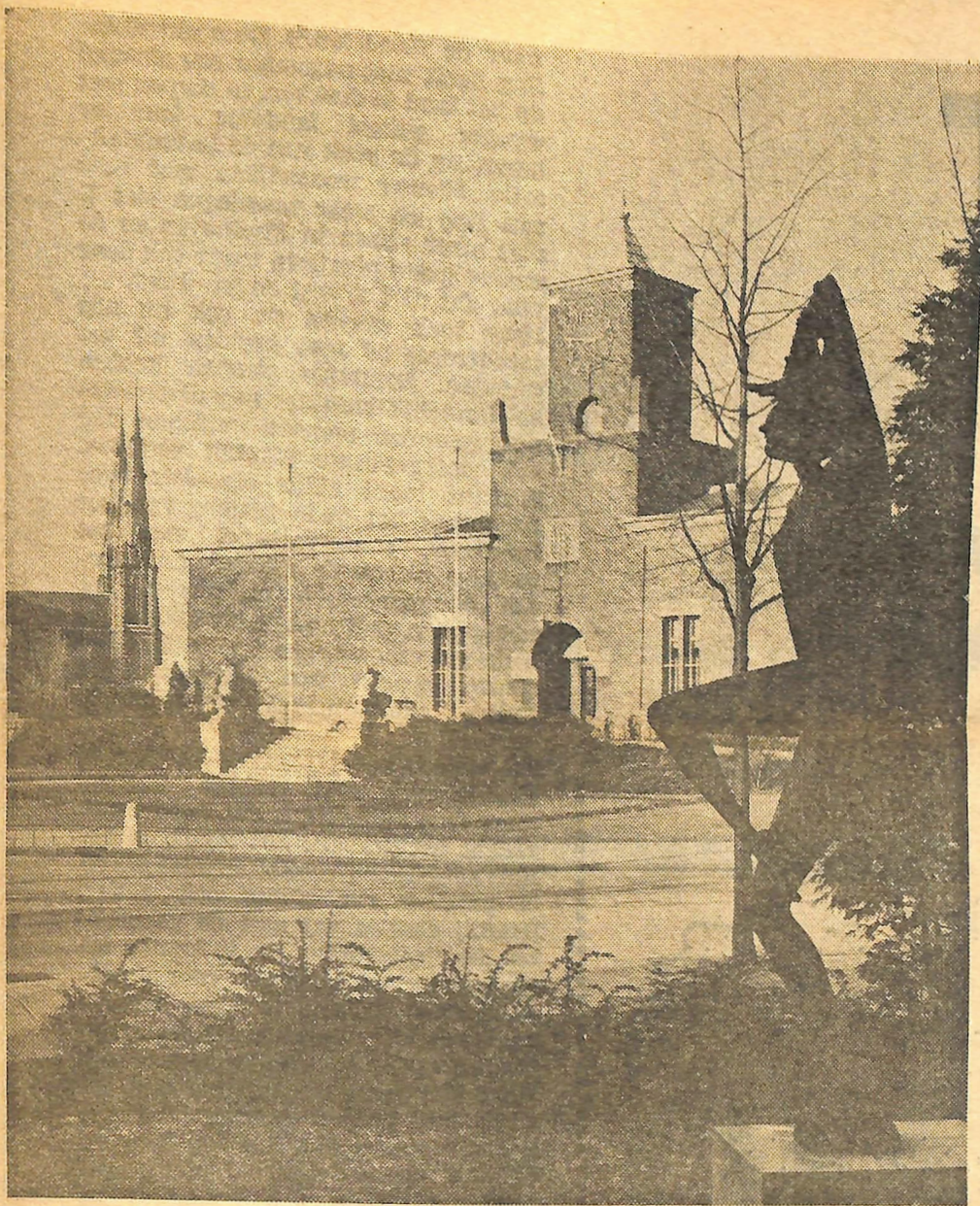
rets en toneelvoorstellingen) in de Stadsschouwburg en het Philips Ontspanningscentrum. Het Van Abbe Museum herbergt een collectie moderne schilderijen en het museum Kempenland laat iets zien van het verleden. Het industriële pakket dat de Eindhovense industrie voortbrengt bevat naast de Philipsprodukten en DAF-auto's ook textiel, lucifers en tabaksprodukten.

Sedert enige jaren wordt op bestuursniveau nauw samengewerkt met de omliggende gemeenten in de agglomeratie Eindhoven. Dit was noodzakelijk omdat er voor de industrie- en stadsuitbreiding geen ruimte meer was binnen de gemeentegrenzen. Vele werknemers uit de industrie hebben woonruimte gevonden in de omliggende gemeenten, wat een enorm groot forensenverkeer tot gevolg heeft.

Veel natuurschoon vindt u in de onmiddellijke omgeving van de stad, waardoor Eindhoven u als congresstad een prettig verblijf garandeert.

J. v. d. BERG JETHS

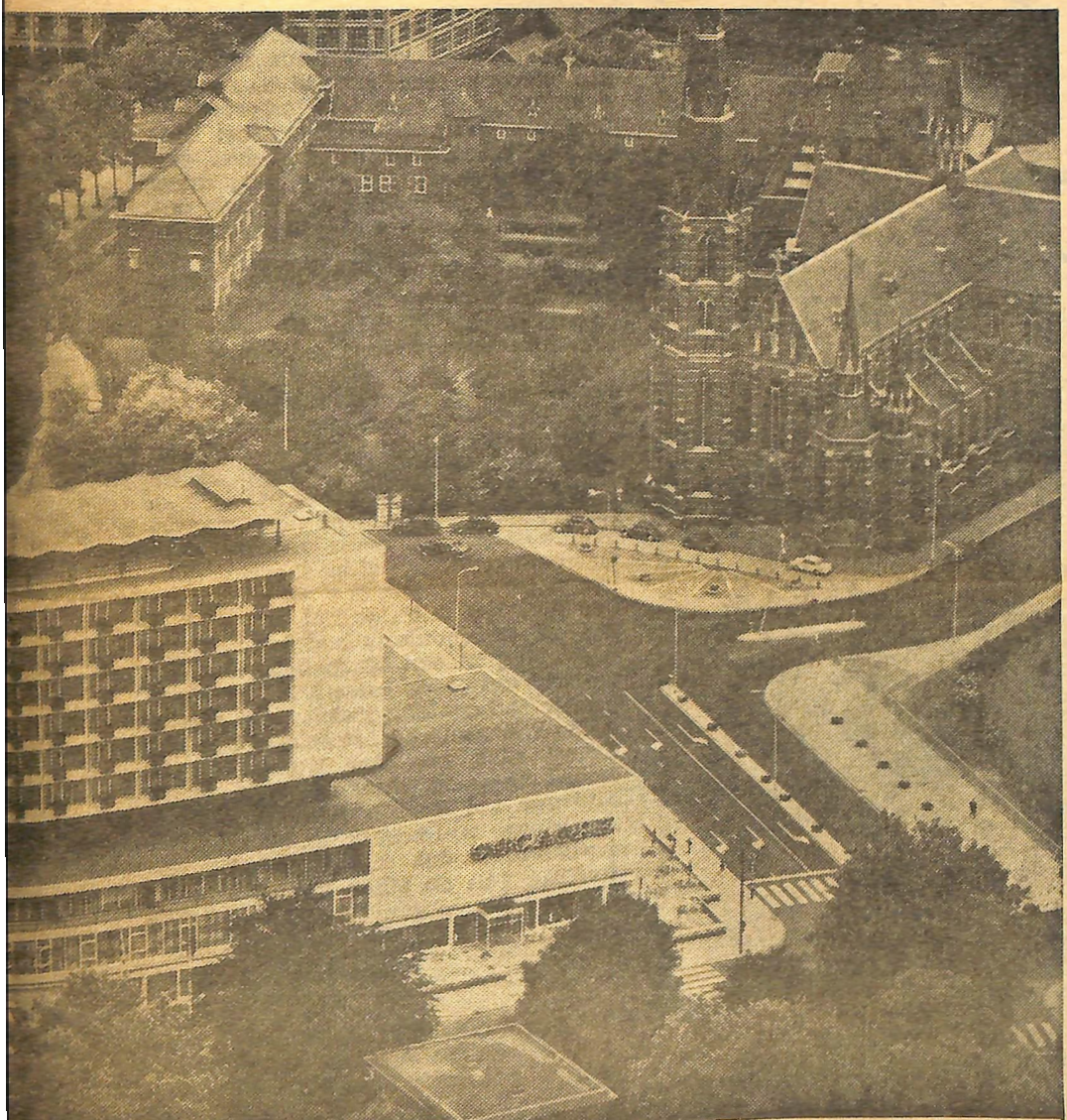

Rectificaties

In de aanbiedingsbrief op blz. 1 van het septemhernr. van 'Van Mens tot Mens' is een kleine vergissing geslopen. Wilt u de laatste zin s.v.p. als volgt lezen: '...door het hoofdbestuur opgestelde preadviezen....' in plaats van '... door het afdelingsbestuur opgestelde preadviezen....'

Toevoegen aan artikel 19 lid 3 van het ontwerp-huishoudelijk reglement de woorden:

'en voor wie tevens het gewestelijk bestuur als opdrachtgever optreedt'

Amendementen, binnengekomen vóór 8 oktober

Op de algemene ledenvergadering van afd. Hoogeveen op 18 september j.l. is voorgesteld het volgende amendement op het congres-voorstel van de afdeling Woerden in te dienen: het instellen van de mogelijkheid een lidmaatschap van Humanitas voor bejaarden.

Contributie voor alleenstaande bejaarden: f 5,—, f 7,50 of f 10,—.

Idem voor bejaarden echtparen: f 6,—, f 8,50, of f 11,—.

Onder bejaarden dan te verstaan: ouderen vanaf 65 jaar.

Artikel 16 ontwerp-huishoudelijk reglement:

De hoofdbestuurscommissie voor financiën heeft, na het gereedkomen en publiceren van het congresvoorstel nr. 1, het hoofdbestuur geadviseerd

artikel 16 van het ontwerp-huishoudelijk reglement als volgt te lezen:

Art. 16 lid 1. Indien en zolang het totaal van de jaarlijkse uitgaven van een afdeling een door het hoofdbestuur vast te stellen bedrag overschrijdt, draagt het afdelingsbestuur de jaarlijkse controle van zijn administratie op aan een registeraccountant.

lid 2. De accountantsverklaring wordt toegevoegd aan en maakt deel uit van het jaarverslag van de penningmeester van de betrokken afdeling. De afdeling zendt een afschrift van het accountantsrapport aan het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur gaat accoord met deze suggestie.

Programma

Begroeting en gelegenheid tot kennismaken op 28/10 van 15.00—15.30 uur.

I. AGENDA van het openbaar en bijzonder gedeelte op zaterdag 28 oktober

EERSTE ZITTING, van 15.30 tot 17.15 uur:

Begroeting gasten en openingsrede door de voorzitter.

Gelegenheid tot toespraken door andere sprekers.

Zo nodig huishoudelijke mededelingen en thee.

Inleiding op het congres-thema:

'Samenwerking en de ontwikkeling van het maatschappelijk werk van Humanitas'.

Lectuur: De nota 'Samenwerkingsvraagstukken'; De nota 'Beperkt Uitzicht'.

Indeling en samenstelling discussiegroepen.

PAUZE en MAALTIJD van 17.15 tot 19.15 uur.

TWEEDE ZITTING, van 19.15—20.45 uur, eerste deel.

Discussie in 7 groepen over het congres-thema.

Sluiting van de tweede zitting, eerste deel en van het bijzonder en openbaar gedeelte om 20.45 uur.

KORTE PAUZE van 20.45—21.00 uur.

II. AGENDA van het huishoudelijk gedeelte op zaterdag 28 oktober

TWEEDE ZITTING, van 21.00—22.00 uur, tweede deel.

Voorzover de beschikbare tijd het toelaat:

1. Opening besprekingen over de huishoudelijke agenda.

2. Mededelingen en ingekomen stukken.

3. Rapport congresverslagcommissie 1965.

4. Benoeming congresverslagcommissie 1967.

5. Bestuursbeleid in 1965 en 1966.

a) bespreking verslag van de werkzaamheden in de jaarverslagen over 1965 en 1966

b) bespreking van de financiële verslagen over 1965 en 1966;

c) benoeming financiële commissie 1967-1968.

6. Beleid redacties.

a) kaderorgaan 'Humanitas';

b) ledenorgaan 'Van Mens tot Mens'.

7. Sluiting tweede zitting.

ZONDAG 29 OKTOBER

DERDE ZITTING van 9.30—12.30 uur: voortzetting huishoudelijk gedeelte.

6a. Verdere behandeling van de nog niet aan de orde gekomen onderwerpen, genoemd onder de punten 1 t/m 6.

7. Congresvoorstellen.

8. Bestuursverkiezing.

Sluiting derde zitting, huishoudelijk gedeelte.

PAUZE en MAALTIJD van 12.30—14.00 uur.

VIERDE ZITTING, van 14.00 tot 16.00 uur.

Bespreking in pleno van het congres-thema van de eerste dag en de resultaten van de groepsdiscussies aan de hand van in de derde zitting uit te reiken verslagen.

Lectuur: a) Nota 'Samenwerkingsvraagstukken';

b) Nota 'Beperkt Uitzicht';

c) Verslagen van de tweede zitting, eerste deel.

Samenvatting van de resultaten van de besprekingen.

SLUITING van het congres 1967.

BRABANT IN BEWEGING

Noord-Brabant is in vele opzichten een fijne provincie. Men kan er prettig wonen en werken, er zijn voldoende recreatiemogelijkheden, zoals schouwburgen in Eindhoven, Tilburg en Breda, en er zijn zowaar nog onaangetaste natuurgebieden. Het is er ook mogelijk als niet-katholiek met katholieken een gesprek te voeren, zelfs over taboe-onderwerpen; het is een provincie waarin het mogelijk is, zich na kortere of langere tijd thuis te voelen.

Dat was vroeger anders. Het is werkelijk nog niet zo lang geleden, dat een gewaardeerd Brabants lid van Humanitas bij zijn werkgever op het matje werd geroepen vanwege zijn lidmaatschap. Niet-katholieken konden zich hier in deze jaren nauwelijks thuisvoelen.

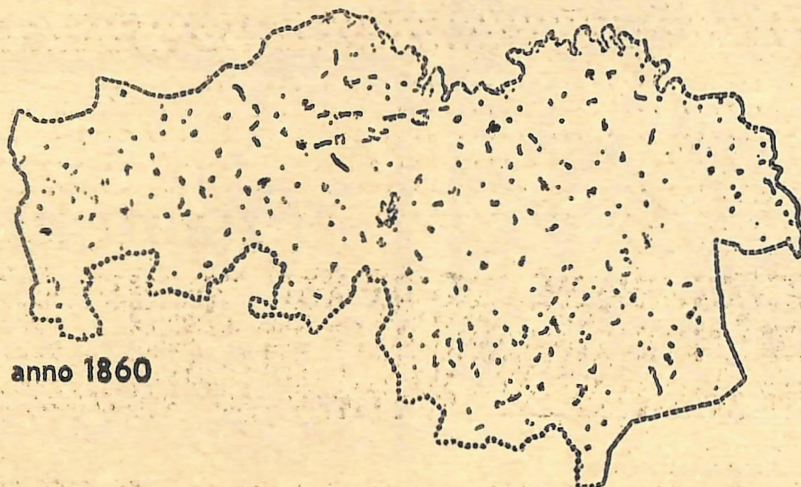
Nu is dit niet meer het geval. Brabant is definitief van karakter veranderd, zelfs zodanig, dat ook wij bij Humanitas soms moeite hebben ons aan te passen aan alle veranderingen. De oude veroordelingen zijn vóóroordelen geworden.

Vroeger was Noord-Brabant in tweeërlei opzicht geïsoleerd, geografisch en maatschappelijk. Geografisch omdat de waterwegen bij gebrek aan bruggen en andere verkeersmiddelen fungeerden als barrières, en de grens naar België werd nog niet zo gemakkelijk overschreden als dat heden ten dage het geval is. De economische omstandigheden waren ook verre van ideaal. De zandgrond was niet geschikt voor een goed renderend boerenbedrijf en industrieën van enig belang ontbraken nog. Tot aan 1920 toe was er dan ook een voortdurende afnemende van het aandeel van Noord-Brabant in de Nederlandse bevolking.

Het maatschappelijk isolement kwam ook gedeeltelijk voort uit het geografisch isolement. Confrontatie met andersdenkenden vond onvoldoende plaats, zodat allerlei onbegrip welig tierde. Zo vertelde ons iemand, dat haar grootvader in vroeger jaren geen zaken wenste te doen met de 'duivelse protestanten'. Humanitas bestond in deze tijd nog niet, maar hoe zou het oordeel over onze organisatie toen uitgevallen zijn?

Van een geografisch isolement is nu geen sprake meer. De provincie ligt tussen belangrijke Europese kerngebieden, zoals de Randstad, de Belgische stedendriehoek Brussel-Antwerpen-Gent, het Rijn- en Ruhrgebied en het centrum Luik. Het is ongelooflijk hoe snel Noord-Brabant een groot aantal arbeidsplaatsen in industrie en dienstensector heeft weten te verwerven. In de tien jaar tussen 1950 en 1960 nam in Nederland de industriële werkgelegenheid toe met 134.000 arbeidsplaatsen. Noord-Brabant nam daarvan meer dan één-derde deel (34,3 pct.) voor zijn rekening. Deze provincie is daarmee een trekpleister geworden, want het vestigingsoverschot is opgelopen tot ongeveer 6000 personen per jaar; 56 pct. van de nieuwkomers zijn afkomstig uit Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht. Ter vergelijking: tussen 1930 en 1940 verhuisden jaarlijks 4000 Brabanders

NOORD-BRABANT

anno 1860

anno 1960

anno 1975

anno 1990

De stedelijke bebouwing in Noord-Brabant. Kaart anno 1975 volgens goedgekeurde uitbreidingsplannen. Kaart anno 1990 gedeeltelijk volgens uitbreidingsplannen (1975), gedeeltelijk volgens gemeentelijke structuurplannen (ca. 1990). (Ontleend aan de publicatie: 'Noord-Brabant welvaartsbalans, ontwikkelings-plan 1965').

naar de Randstad.*) Deze ontwikkeling heeft niet nagelaten een stempel op het land te drukken. In dorpen met vroeger geheel landelijk karakter hangt nu de reuk van de industrialisatie. Nieuwe woonwijken met flats van tien en meer woonlagen ziet U niet meer alleen in Eindhoven en de andere grote plaatsen, maar ook daar waar dat niet zo voor de hand ligt. Maar toch worden we ook nu nog geconfronteerd met beelden uit het verleden. Sommige streken hebben het landelijk karakter nog niet verloren, sommige mensen vertonen nog het conservatisme uit het verleden. Brabant toont aldus eigenlijk twee gezichten: het oude gezicht van het isolement, conservatisme, van het vasthouden aan de vroegere antwoorden op menselijke problemen, het vasthouden ook aan vaststaande zekerheden van vroeger. Maar ook: het nieuwe gezicht van beweging, het zoeken naar nieuwe oplossingen, ontmoeting.

Het is duidelijk dat wij van het oude gezicht niet veel moeten hebben, maar even duidelijk is dat het nieuwe gezicht dat Brabant ons toont, onzerzijds aanpassing vereist en niet alleen in passieve zin, maar ook actief. Daarbij denken wij aan de gesprekken die plaatsvinden om te komen tot een provinciaal instituut voor maatschappelijk welzijn, waarin de verschillende levensbeschouwelijke organisaties zouden kunnen samenwerken. Wij hopen graag dat dit instituut tot stand kan worden gebracht en dat Humanitas deel kan hebben aan de ontwikkeling op dit gebied, niet alleen provinciaal, maar ook regionaal en gemeentelijk.

Zoals gezegd komt confrontatie met het oude gezicht van Noord-Brabant nog steeds voor. De bejaarden die bij Humanitas komen, kunnen daarover vertellen. Het gevecht dat zij hebben moeten voeren in een ronduit vijandige omgeving staat in hun leven en hun verhalen nog steeds centraal. Van hen kunnen we geen aanpassing meer verlangen. Maar soms worden wij ook op andere wijze met het conservatisme geconfronteerd. Bij voorbeeld als in een krant wordt geschreven over een vergadering van een r.k. organisatie voor — laten we zeggen — maatschappelijk werk. Op deze vergadering werd gesproken over interlevensbeschouwelijke samenwerking. Het blad betreurt, dat eigenlijk zo weinig vanuit de vergadering over dit onderwerp werd gezegd en spreekt in dit verband over een 'afweerhouding'. Het blad schrijft verder: 'Het bestuur komt niet verder dan een 'princiepelijk aanvaardbaar' (-), maar het beperkt zijn eigen uitspraak onmiddellijk door erop te wijzen, dat dit standpunt niet mag leiden tot een vanzelfsprekend streven in die richting. Het zegt: ernstige redenen, gegrond op de plaatselijke situatie, moeten aanwezig zijn om hiertoe over te gaan. En het zegt ook: dat deelnemen in een interlevensbeschouwelijke of interconfessionele instelling alleen overweging verdient, als de eigenstandigheid (-) vanwege de lokale kleur niet mogelijk is.'**)

Als dit de houding van de ander is, dan hebben we geen moeite onze eigen plaats te bepalen. Daarbij hebben wij echter ook rekening te houden met het feit dat het mogelijk is dat dit commentaar heden ten dage verschijnt in een Katholiek blad. Zo is het wel eens moeilijk de eigen positie te bepalen, omdat deze positie mede van anderen afhankelijk is. Dit neemt niet weg dat Humanitas in Noord-Brabant steeds een positieve bijdrage wil leveren juist in het gesprek over samenwerking, zich daarbij realiserende dat dit uiteindelijk opheffing van de eigen gewestelijke of plaatselijke organisatie kan betekenen.

A. v. Oosten.

*) Een studie over de sociaal-economische en ruimtelijke ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant, 1965.

**) Dagblad 'De Stem', 17 maart 1967.